

Poklon virtuožu vertikale

Nisem še povsem dojel, da nas je Franček res zapustil, tako hitro se je te dni vse dogajalo. Zdaj bo prišel čas, da spoznamo in sprejmemo dejstvo, da ga res ni več med nami. Del nas je odšel z njim, ostali so nam spomini na dni in trenutke, ki smo jih preživeli skupaj, in ostala je ogromna plezalna in umetniška zapuščina, ki jo je ustvaril.

Franček je bil bolj tiha oseba, bil je zelo skromen, priden kot mravlja in izredno nadarjen za stvari, ki jih je rad počel. Čeprav svojih dosežkov ni obešal na veliki zvon, bo tisto, kar je ustvaril, samo zase govorilo o njegovi veličini.

Slovenija kot podalpska dežela je imela in ima odlične alpiniste in himalajce. Franček ima med njimi prav posebno mesto, saj je v domačih in tujih gorah opravil veliko število zahtevnih prvenstvenih in solo plezalnih vzponov. Ne bi se zmotili, če bi dejali, da je bilo plezanje prvenstvenih smeri Frančkov način plezanja. Kdor se je v svoji alpinistični karieri lotil plezanja prvenstvenih smeri, ve, da je to zahtevno in velikokrat tudi nevarno početje. Zaradi tega se zastavlja vprašanje, kako je Frančku vedno znova uspevalo splezati odlične prvenstvene smeri.

Še zdaleč nisem edini, ki bi lahko govoril o njegovih plezalnih dosežkih. Iz knjige vzponov, ki jo je Franček vodil, je razvidno, da število soplezalcev, s katerimi je plezal, dosega število prebivalcev manjšega kraja. Franček je bil neutruden in je plezal ter plezal, njegovi soplezalci pa smo se menjavali v njegovi navezi.

Zgodb, ki so se med temi vzponi krojile, bi bilo zagotovo za debelo knjigo. Vsak izmed njegovih soplezalcev bi lahko kaj napisal. Od drugih soplezalcev se razlikujem v tem, da naju niso povezovali zgolj plezalni vzponi, pač pa tudi družinske vezi. Franček je bil moj svak, mož sestre Andreje in sem zato lahko spoznal tudi njegove druge plati, ne zgolj alpinistične.

Zdi se mi, da Frančkovo življenje in delovanje zaznamujejo tri izrazita obdobja. Prvo in drugo obdobje se nanašata na njegovo intenzivno alpinistično delovanje. Zgodbe, ki jih je v svoji knjigi *Ožarjeni kamen* nanizal Franček, so nastajale zlasti v teh dveh obdobjih. Tretje obdobje njegovega delovanja je javnosti manj znano, saj plezanje spremlja izrazit premik k umetnosti in tudi duhovnosti. Poglobljen odgovor na to, kakšna osebnost je bil Franček, in kaj je tisto, kar ga dela tako edinstvenega, se skriva v poznavanju njegove življenjske trilogije.

Po stezah gamsov

Od Frančka sem mlajši deset let, zato ga v prvem obdobju njegovega plezalnega delovanja nisem poznal. Na to obdobje je nanese beseda med našimi pogovori, ki so se pogosto zavlekli v pozne ure. Iz črtic, ki jih je v knjigi nanizal o svojem mladostnem obdobju, izhaja, da ga je močno zaznamovala njegova družina. Pogum in ostrino plezalskega duha je pridobil po očetu. Oče Jurij je pogosto delal na višini kot krovec, Franček pa mu je pri tem pomagal in se privajal na višino, ki se ji je kasneje povsem posvetil. Mnogo let kasneje, ko očeta ni bilo več, je tudi Franček opravil marsikatero krovsko delo na visokih cerkvenih zvonikih in drugih visokih objektih v okolici Rimskih Toplic in Laškega. Toplino duha, ki jo je Franček izžareval, je pridobil po materi Mariji. Z njo je bil močno čustveno povezan. Močno pa je bil povezan tudi z mlajšim bratom Jožetom. Njegova zgodnja smrt ga je zagotovo globoko pretresla, čeprav o tem ni veliko govoril. Čeprav so kot družina živeli skromno, je v pogovorih svoja otroška leta opisoval s toplino in radostjo. Otroška leta je pomembno zaznamoval vsakodnevni stik z naravo. Hiša, v kateri

*Franček in Andreja
na Slemenu pod
Mojstrovko
Foto: Martin Hrastnik*

je družina stanovala, je le malo oddaljena od Kopitnika. Pobočja in stene tega se strmo vzpenjajo nad Rimskimi Toplicami in so gosto prepređena z gamsjimi stezami.

Gamsje steze na Kopitniku so bile Frančkov začetni poligon gibanja v planinskem svetu. Na njih se je navadil gibanja po izpostavljenem strmem svetu. To njegovo početje je bila odlična popotnica za prihajajočo alpinistično pot. Na drugi strani doline, kjer ležijo Rimske Toplice, pa se nad cesto, ki vodi v Zassavje, v nebo dviga ostenje Kojzice. Te stene je s splezalci obiskal kasneje, ko je pridobil alpinistično znanje in izkušnje.

Iniciativa za začetek njegovega alpinističnega delovanja gre Jožetu Zupanu - Jušu, s katerim sta se poznala od otroških nog in skupaj raziskovala skrivnosti Kopitnika. Jože se je včlanil v AO Celje in nato še Frančka spodbudil, da je na odsek prišel tudi on. Na njegovo dejavnost na odseku in alpinistično rast je močno vplival Ciril Debeljak - Cic. Cic je bil odličen in drzen plezalec svojega časa. Prvenstveni vzponi, ki jih je nanizal v svoji plezalski karieri, so tudi danes spoštovanja vredni in se jih je treba lotiti z vso resnostjo. Franček je Cica zelo spoštoval in o njem velikokrat pripovedoval. Zdi se mi, da jima je bila skupna potreba po samoti in izogibanje trušču, ki ga povzroča množica ljudi. Ta značajska lastnost je tudi pri Frančku z leti vse bolj stopala v ospredje.

Vedno se mi je zdelo, da je Frančka pomembno zaznamoval prav začetek njegove plezalske kariere in mu dal krila za njegov nadaljnji razvoj. Leta 1973 sta z Jušem in drugimi člani AO Celje obiskala ostenje Kleka nad Ogulinom. V svojo prvo plezalno smer je tam Franček vstopil z Andrejem Palirjem, najmlajšim med celjskimi alpinisti. Takrat je bila navada, da so alpinisti splezali eno smer na dan, preostali del dneva pa so posvetili druženju. Andrej in Franček pa sta v enem dnevu splezala kar tri smeri, kar je bilo precej nenavadno za tisti čas. Andrej je povedal, da je bil Franček že na samem začetku zelo nadarjen plezalec. Med vzponi, ki sta jih opravila na Kleku, je suvereno plezal tudi naprej v navezi. Opravljeni vzponi v Kleku so zarisali osnovne poteze, ki so označevale Frančka. V bistvu je šlo za značajsko lastnost, ki se je takoj prenesla tudi v njegovo alpinistično delovanje. Preprosto povedano, Franček ni mogel biti dolgo časa pri miru. Ko si je odpočil od naporov, ga je njegov nemirni duh neprestano klical k akciji.

Na začetku svoje alpinistične poti je neumorno brsil svoje plezalske veščine v različnih vrstah skale, v različnih vremenskih pogojih in različnih letnih časih. Plezalne veščine je gradil v različnih navezah, zelo pogosto pa je plezal tudi sam in opravil zahtevne solo vzpone. Pripomniti velja, da njegovo početje ni bilo zaletavo, pač pa zelo premišljeno. S sproščenim gibanjem navzgor in navzdol v lažjih smereh in po vratolomno izpostavljenih stezah gamsov je postavil temelj za svoje vrhunske alpinistične dosežke, ki so sledili.

Uirtuoz vertikale

Vzponi, ki se jih je Franček loteval, so z leti postajali vse zahtevnejši. Težko bi rekli, kdaj se je končalo Frančkov alpinistično vajeniško obdobje, saj so že dosežki na začetku njegove alpinistične poti nakazovali, da se razvija alpinist velikih sposobnosti. Rekel bi, da se je v pravega virtuozna vertikale razvil na začetku osemdesetih let prejšnjega stoletja. Oznanila sta ga odprava na Lotse in solo vzpon v severni steni Eigerja. V tem obdobju je zapustil AO Celje, vendar je obdržal stike s člani odseka in pogosto plezal tudi z njimi. Priključil se je AO Impol v Slovenski Bistrici, kjer je spoznal nadarjene in motivirane plezalce. Veliko so plezali in opravljali višinska dela, s katerimi so pridobili prepotreben denar za plezalno opremo in odprave v tuja gorstva.

V tem obdobju se mu je v navezi pogosto pridružil Lojze Cajzek, sokrajan iz Rimskih Toplic. Skupaj sta začela opravljati zahtevne vzpone v različnih letnih časih. Lojze se je izkazal kot odličen soplezalec. Bil je zelo motiviran in fizično sposoben slediti hitremu Frančkovemu tempu. Žal usoda takrat ni dovolila, da bi ta naveza alpinističnemu svetu pokazala vse svoje kvalitete. Januarja 1983 se je pri sestopu po Bavarski smeri v severni triglavski steni pri spustu ob vrvi Lojze smrtno ponesrečil. Klin, ki ga je zabil na sidrišču, se je med njegovim spustom izpulil. Franček se je iz objema zasnežene gore rešil na podlagi desetletnih plezalnih izkušenj. Te so mu omogočile, da je splezal navzdol do vznožja stene in poklical reševalce. Odlična plezalca je usoda v smrti ponovno združila. Njuna grobova na pokopališču v Rimskih Toplicah loči le par metrov.

Plezalsko tehniko in moč je Franček v svojem začetnem obdobju razvijal predvsem s plezanjem, na

Franček in Marjan Frešer pod ostenjem Kojzice pri Rimskih Toplicah
Foto: Martin Hrastnik

Orel in mladič, les
Avtor: Franček Knez

Franček Knez
OŽARJENI KAMEN

Naslovnica knjige
Ožarjeni kamen

himalajske odprave pa se je pripravljala s tekom po različnem terenu. V začetku osemdesetih let se je tudi v naših krajih začela uveljavljati ideja o prostem plezanju. Ideja tega je bila, da se skalne razčlemba v steni prepleza zgolj z uporabo rok in nog, vrv, klini in drugi pripomočki pa varujejo plezalca v primeru padca. Treba je povedati, da seveda to ni bil nov pojav. V italijanskih Dolomitih so bile na primer že v tridesetih letih prejšnjega stoletja prosto splezane zahtevne smeri šeste stopnje, ker je skala takšna, da ni bilo moč namestiti vmesnega varovanja. Plezanje teh smeri tudi z današnjo opremo ni nič lažje. Poleg primerne telesne pripravljenosti ti vzponi zahtevajo tudi dobro psihološko pripravljenost. Dodana vrednost modernega prostega plezanja je, da so se plezalci lotili sten, kjer so težave presegale zgornjo šesto stopnjo, ki jo je klasični alpinizem postavil kot mejo še možnega prostega plezanja. S to stopnjo je bilo označeno plezanje na meji padca. Prišlo je do kakovostnega preboja glede težavnosti prostega plezanja, kar je povzročilo, da so se ocene težavnosti sprostile in so se pojavile smeri sedme stopnje, nato osme, devete in desete stopnje po nemški ocenjevalni lestvici.

Danes je nemško ocenjevalno lestvico skoraj povsem nadomestila francoska. Prosto plezanje se je pri nas sprva odvijalo zlasti na območju Črnega Kala in Ospa. Kmalu so se tudi v drugih delih Slovenije pojavila plezališča, kjer se je gojil takšen način plezanja. Razvoj prostega plezanja je močno vplival na razvoj modernega alpinizma. Končal je železno dobo alpinizma, ko so si plezalci s pomočjo klinov in drugih pripomočkov izborili prehod čez zahtevne in previsne dele stene. Moderni alpinisti so v plezališčih, v krajših zahtevnih smereh pilili plezalno tehniko in moč ter vzdržljivost. Dobro trenirani so se nato lotili ponavljanja klasičnih alpinističnih smeri v skladu z duhom prostega plezanja.

Na razvoj modernega alpinizma je močno vplival tudi razvoj lednega plezanja. Orodja za ledno plezanje so postajala vse bolj izpopolnjena, oblika derez vse boljša. Industrija je razvila vse boljše obutev in vse bolj kakovostna oblačila. Trendom modernega alpinizma je sledil tudi Franček in temu prilagodil svoj trening. Veliko je balvaniral in plezal zahtevne krajše smeri. Trening je dopolnjeval tudi z vajami za moč, ki jih je izvajal s telesom in utežmi.

V duhu tega dogajanja je s prijatelji obiskal Yosemite v Združenih državah Amerike, meko prostega plezanja in zelo zahtevnega tehničnega plezanja. Tam je izpopolnjeval tehniko prostega in tehničnega plezanja v granitu. Oboje mu je prišlo močno prav pri vzponih v velikih granitnih stenah v Patagoniji, Pakistanu, Indiji in drugih stenah. Franček se je v tem obdobju kalil v prostih ponovitvah klasičnih smeri, vpliv prostega plezanja pa je prenesel tudi v plezanje prvenstvenih smeri. Zaradi dobre natreniranosti so ti vzponi postali prave mojstrovine. Kombinirane prvenstvene smeri so vsebovale zahtevno prosto plezanje, ledno plezanje in tehnično plezanje.

Z leti alpinističnega delovanja se je Franček razvil v pravi alpinistični stroj, ki je delal na visokih obratih in mu ni bilo lahko slediti. V tem obdobju je srečal Silva Kara in Janeza Jegliča - Johana. Oblikovala se je naveza treh mušketirjev, ki je bila odlično plezalsko tehnično podkovana in telesno pripravljena ter izjemno motivirana. V naših gorah in gorah Patagonije so skupaj nanizali vrsto fantastičnih vzponov.

S takšnim Frančkom sem se srečal v sredini osemdesetih let. V tem obdobju sem živel v Sežani, kjer sem začel plezati na pobudo prijatelja Francija Rojka, ki se je ukvarjal z jamarstvom. Začela sva plezati po nizkih stenah v okolici Sežane in Divače kot popolna samouka in pri tem uporabljala jamarsko opremo. Frančka sem spoznal kasneje, ko sta s sestro Andrejo postala par. Na srečanju smo se dogovorili, da se jima pridružim pri plezanju. Ko sta šla Franček in Marjan Frešer plezat v Osp, sem se jima pridružil. Pri teh vzponih še nisem imel plezalnega pasu in sem se zato navezal zgolj z vrvjo, plezalnike pa sem že imel. Moj prvi plezalni vzpon s Frančkom in nasploh je bil v smeri Super muha. Temu so sledili vzponi še v drugih smereh v osapski steni. Takoj sem bil deležen tudi dveh prvenstvenih vzponov. Težji je potekal po delu stene, kjer danes poteka smer Il signore degli elementi, lažji pa desno od te smeri. Plezalni vzponi v naših gorah in v tujini, ki sem jih kasneje opravil skupaj s Frančkom, so bili večinoma prvenstveni. Pogosto smo plezali skupaj Franček, Andreja in jaz.

Kdor je plezal s Frančkom, je takoj uvidel, da je zelo odgovoren plezalec. Plezal je hitro, tehnično brezhibno in varno. Med vzponi je znal biti tudi oster, zaradi nepredvidnosti in morebitnega nepotrebnega zavlačevanja. Zafrkavanja pri plezanju v navezi z njim ni bilo, saj je bil ritem plezanja običajno zelo visok. Vstajalo se je zgodaj zjutraj pred svitom, pojedlo majhen obrok in nato ves dan plezalo v steni. Zvečer smo sestopili nazaj pod steno, kjer smo se dobro najedli in noč prespali v spalnih vrečah, največkrat kar pod milim nebom. Naslednji dan se je vse to ponovilo. V steno s seboj običajno nismo jemali niti hrane niti pijače. Izjema so bili vzponi, ko je bil predviden bivač. Plezanja z njim sem se moral navaditi in se hitro učiti.

Takoj sem spoznal, da monografije alpinistov z nekoliko romantičnimi in poduhovljenimi zapisi o plezalnih vzponih nimajo dosti skupnega s tako tempiranim plezanjem. Na začetku se mi je zdelo, ko da sem kolesar, ki je sedel v dirkalni avto. Frančka sem zato med vzponi pozorno opazoval in si poskušal zapomniti njegovo gibanje v težjih odstavkih. Na takšen način sem si pri vzponih prihranil moč in vzdržljivost. Navaditi sem se moral tudi na zahtevne pristope do stene in sestope po izpostavljenih gamskih stezah in lažjih smereh, pa tudi na krušljivo skalo, ki ni ponujala dobrega varovanja.

Franček se je v takem okolju odlično znašel. Videlo se je, da mu je vsestranska alpinistična priprava v prvem obdobju dala odlično popotnico za obdobje vrhunskega modernega alpinizma. Odlično je poznal stene,

kjer je plezal, in možnosti za hitre pristope in sestope. Ne bom pretiraval, če rečem, da ga je odlikoval šesti čut za gibanje v steni in potek smeri. Njegovo plezanje me spominja na igranje virtuoza, ki skladbo zaigra z občutkom in brez napake. Kot gledalec in spremljevalec njegovih virtuoznih izvedb v vertikali se mu na tem mestu zato globoko poklonim.

Pot k umetnosti in duhovnosti

Naslednjo prelomnico v Frančkovem alpinističnem delovanju predstavlja leto 1994, ko se je rodila hčerka Anja. Njeno rojstvo je bilo zagotovo razlog, da se določeno obdobje ni loteval plezanja v velikih stenah. Varstvo in vzgoja Anje sta zahtevala čas in energijo mame Andreje in ata Frančka. Kljub temu je bil Franček v tem obdobju plezalsko zelo aktiven in je v okolici Laškega in Rimskih Toplic očistil in opremil več plezališč. V teh letih sva pogosto plezala skupaj. Plezal je odlično in bil izjemno dobro fizično pripravljen. Življenjski tempo njegovega delovanja v tem obdobju se ni prav nič unesel. Žal pa je to obdobje zaznamovala huda poškodba.

Spomladi leta 1999 si je zaradi napake soplezalca v plezališču nad Povčenom pri Rimskih Toplicah pri spuščanju na tla po opravljenem vzponu poškodoval hrbtenico. Vretence hrbtenice v križnem delu je zaradi padca na tla razpadlo na tri dele. Sledile so operacije. Okrevanje je bilo počasno in zahtevno, ampak Franček se ni vdal. Po dobro opravljeni rehabilitaciji se je spet vrnil k plezanju, k viru svojega življenjskega veselja. Z vztrajno vadbo je po petih letih spet dosegel občudovanja vreden plezalski nivo. V obdobju rehabilitacije je Franček počel marsikaj. Pomagal je ljudem pri različnem delu, opravil marsikatero delo na višini in krovsko delo, ki ga ljudje z običajnim znanjem in brez opreme niso mogli. V preteklosti je o določenih vzponih že opravil zapise v obliki črtic. Na prigovarjanje prijateljev se je v tem obdobju spet posvetil pisanju. Izpod njegovih rok je nastalo knjižno delo z naslovom *Ožarjeni kamen*, v katerem na poduhovljen način opisuje zgodbe iz svojega otroštva in tiste, ki so nastale med vzponi.

Poudariti velja, da je bil z vidika funkcioniranja sodobnega sveta Franček svojevrsten fenomen. Ni posedoval voznškega dovoljenja, ni imel mobilnega telefona, nikoli v življenju ni poslal e-pošte. Besedila za knjigo ni napisal na računalnik, temveč z roko. Bil sem veliko skupaj z njim, pa teh stvari ni niti enkrat postavil ali jih poudarjal. Preprosto to ni bil način, na katerega bi on funkcioniral. Bil je posebne vrste človek. Takšen človek se rodi, ne naredi.

Frančka je v tem obdobju pomembno zaznamovalo rezbarjenje in kiparjenje. Obdelave lesa in kamna se je lotil z veliko vnemo. Izpod njegovih rok so nastajale skulpture, ki so prave umetnine. Spet je prišel do izraza njegov odlični instinkt za obliko. Videl je tisto, kar

*Franček med vzponom v steni Meruja
v indijski Himalaji
Foto: Martin Hrastnik*

Franček pri delu na
ostrešju cerkve sv.
Mihaela nad Laškim
Foto: Andreja Knez

je običajnemu človeku navadno skrito. Primer tega je skulptura, ki mi jo je podaril. Z manjšo obdelavo lesa je odkril ljubeč odnos velike ptice, ki kraljuje višavam. Manjši opus del, ki jih je ustvaril je, razstavljal v rodnih Rimskih Toplicah. Svoja čustva in občutke pa je začel izražati tudi v poeziji.

Če je bila za Frančkov alpinizem značilna velika ostrina duha in neizprosna akcija, se je v njegovem umetniškem izražanju kaže toplina, umirjenost in brezčasnost. Zazdi se, kot da bi na svojstven način z alpinističnim delovanjem simbolično izražal očeta, ki je bil ostrega duha. S pisanjem črtic in pesmi ter odkrivanjem podob v lesu in kamnu pa je na dan prišla toplina, ki je bila lastnost njegove matere.

Ko se je opomogel po poškodbi, je spet začel zahajati v gore. Zlasti so ga navdušile Ute. Gre za skalnat greben v Kamniško-Savinjskih Alpah, ki Krofičko povezuje s Strelovcem. Tam je spet nizal zahtevne prvenstvene smeri, njegova soplezalka pa je bila največkrat Andreja. Neznansko je bil navdušen nad ambientom, ki ga Ute ponujajo, in tudi nad kakovostjo skale. Ute so ga pritegnile tudi zato, ker tam ni bilo vrveža ljudi. Vse bolj se je kazala značajska lastnost, da mu je prijala samota. Prav blizu doma je Franček s pomočjo Aleksandra Stopinška očistil in opremil plezališče, ki mu je zelo veliko pomenilo. Postalo mu je drugi dom. Poimenoval ga je Arkade, nahaja pa se na območju Harij nad Laškim. Črtica v knjigi z naslovom *Tok časa* se nanaša na to plezališče.

V plezališče je zahajal zgolj z ljudmi, ki so mu bili blizu. V njem je plezalsko zanimiva predvsem večja previsna stena na levi strani potoka in navpična stena na desni. Za navpično desno steno se skriva še ena, ki je plezalsko manj zanimiva zaradi poraščenosti

v zgornjem delu. Franček je bil neutrujen raziskovalec narave in njenih skrivnosti in je na vrhu te stene odkril manjšo votlino, ki jo je nato z neverjetno vztrajnostjo in izjemno količino vložnega dela močno povečal. Ščasoma je ugotovil, da votlino v primeru daljšega deževnega obdobja zaliva voda in da bo vlaga večni spremljevalec votline. Zaradi tega je nedaleč od te votline v skalo izdolbel še eno, nekoliko manjšo. Spet je v to početje vložil neznansko količino svoje energije in časa. Delo je opravljal z ročnim orodjem, ni si pomagal s sodobnimi stroji. To votlino je spremenil v kotic, ki mu je vračal notranji mir. Z jogijskega vidika je bil to pravi ašram.

Franček je med plezanjem po oddaljenih deželah na vzhodu večkrat srečal skrivnostne može, ki so bivali v skalnih votlinah. Niso bili vsi ti može sveti. Nekateri so bili šarlatani, toda določeni med njimi so bili pravi mojstri joge, poznavalci večdimenzionalnih oblik bivanja in duhovnih zakonitosti. Joga se v zahodnem svetu povezuje zlasti s hata jogo, ki vključuje telesne položaje (asane) in jogijsko dihanje (pranajamo). Vrst joge pa je veliko več. V preteklosti je bila hata joga zgolj dopolnilo ostalim vrstam joge, danes pa se je osamosvojila na račun komercializacije. Stanje joge je tisto, v katerem je tudi bog. Po starih izročilih pridemo v to stanje, če se določeni dejavnosti povsem posvetimo in jo zbrano in vztrajno gojimo. To nas privede na višjo raven zavesti, ki je enako stanju joge. Mojstri joge povedo tudi, da je človeško življenje kot peščena ura. Število zrnec je v njej natančno odmerjeno. Naključij ni, vse se zgodi z razlogom. Ko zadnje zrnce izteče iz ure, se konča bivanje v dimenziji, ki nam je poznana. Naš duh v tem trenutku zapusti človeško telo, ki nam je omogočalo prebivanje na zemlji. Frančka je privlačila skrivnost jogijev. Ampak ko premišljujem o njegovi življenjski poti, menim, da je bil v stanju joge ravno on sam. V svojem začetnem obdobju je plezal zbrano in premišljeno. Vztrajno je razvijal svoje alpinistične veščine in jih v drugem obdobju privedel na vrhunsko raven. V tretjem obdobju se je na enak način posvetil tudi pisanju in obdelavi lesa in kamna. V vse svoje početje je vlagal neizmerno veliko energije. Živel je hitro, ni veliko počival, kot da bi vedel, da se mu ne bo dano postarati. Kot človek močne intuicije bi znal poznati število zrnec v svoji peščeni uri ...

Zgodilo se je, da je Franček prav na kraju, kjer se je tako rad zadrževal, sklenil svoj življenjski krog. Iz stene je zdrsnil le dva ali tri metre desno od votline, ki jo je izdolbel v skalo. Ta del stene je nezahteven, poznal ga je do potankosti in se po njej sprehajal lahkotno kot gams. Kljub padcu na tla je bil njegov obraz спокоjen. Le manjša praska na levem licu je pričala o tem. Frančkovno telo smo prepustili zemlji, njegov duh pa je splezal za vogal, v predel velike temne stene. Te stene ljudje ne poznamo, saj je skrita našim očem in je onkraj fizičnega. Pleza tekoče in vrv teče za njim. V njegovi navezi smo vsi tisti, ki smo si bili blizu z njim. Čakamo, da se ustavi in nas pokliče, da priplezamo za njim. ●